

ԲԱԺՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Directeur du journal *Armenia*
MARSEILLE (France)

L. SUPP.

३५५ २९

1915, *ФЕВРУАРИ* 17 г.

(C.S. 1915 *Phi Kappa* 4)

ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Խմբագրութիւնը եթէ հարկ համարի, համառօտելով և կամ մասամբ միայն կը հրատարակէ իրեն ղրկուած գրութիւնները: Պարտաւոր չէ վերադարձունել չհրատարակուած ձեռագիրները:

Ծանուցումներ կընդունուին հայերէն և ֆրանսերէն լեզուով:
Ծանուցման 1 միջակ դիրք 1 սանդիմ կարժէ. 1 գլխադիրը 2 սանդիմ:

Les annonces en français et en arménien sont reçues au bureau de la
Rédaction : Place Alexandre-Labadié, 17

404.40.01

ՀԱՅ ԿԱՄԱՒՈՐՆԵՐՈՒՆ
ՆՊԱՍՏՈՂ ԿՈՄԻՏԷ

COMITÉ DE SECOURS AUX VOLONTAIRES
ARMÉNIENS DU CAUCASE

Թիւ Բ. քահայտատանի մէջ կը աւելայ հայ կամուտը զինուորներուն օգնելու նպատակով՝ Մարտէլի մէջ կազմուած է « Կովկասի հայ կամուտներուն նպատակը կամօտէ » մը հետեւեայ անձեռքէն.

U. n. b. a. n. g. t. o. n.

Մկրտիչ փոխթուղթաւիան.

Առեհարպիւր՝

Գարեգին Յովնանեան.

Գանձապահ՝

Գարեգ ին Շահումեան.

Խորհրդակ. 664.բ՝

Յովհաննէս Սահաթճեան,

Յայհաննէս Պալթուհան,

Յովհաննէս Կիւլէսեօբեան.

Ուրախ Թորոսեան:

Թանգարան, Բեռլին, 1911

Դրեկէ Արմէնիաի խմբադրութեան,
 Ինչպէս նաեւ բոլոր նուէրներ Արմէ-
 Նիաի միջոցով կամ ուղղակի դան-
 ձապահի հասցէին (K. Chahlamian,
 Rue Longue des Capucins, N° 15.
 Marseille):

Կոմիտէի նպատակը պիտի ըլլայ
Մարտէյլէ հ Արտատահմանի բոլոր
հայ գաղութներու մէջ նպատաներ
հաւաքել հ զրկել Թիֆլիս նոյն նը-
պատակով Կադմետած Ազգային Բիւ-
րոյն:

Երբ Կովկասի մէջ խմբուած հայ
կամաւորներ կերթան իրենց անձ
բարանաւէր զսհել Թիւրքասայա-
տանի ազատութեան Ս. Գործին,
տրտաւածման գոռուող հայեր պի-
տի կրնա՞ն այնչափ անսիրտ ու ան-
տարբեր մնալ որ զէթ իրենց դան-
ձէն մաս մը չնուիրեն այդ գործին
իրենք ալ մասնակցած լինելու համար:

Ո՛վ որ Հայ է, ո՛վ որ մարդ է և կը
 ՂԳայ, Թո՛ղ փութայ իր նպաստը
 հասցունելու

ԲՈՎԱՆԴԱՆՈՒԹԻՒՆ

Յրահատի Հայ կամաւորները եւ խաւ-
մաւորերին մէջ կեանքը. — Կովկասի
Հայ կամաւորներին համար. — Անգղա-
նիկը շրանշահի արծաւայտ. — Հաւիթի
լինգլիա. — Կովկաս ապաստանած Հայ
գաղթականներին համար. — Ռուս զօրա-
բանակը Թիւրքմենչատուսի մէջ. —
Ռուսիայի Նաւընգալոյի զիբը Թիւրքա-
նայաւանդի մէջ. — Միլնա Չերակ. —
Գեղարդուհտի աշխարհէն. — Ղուրա-
տուրքիւններ Ալմէնիային. — Ռուսիայի
Պետական Դուման. — Ռուսերի Դովրեժ
մուտը. — Երկու միլիոն Անգլիացի կը
զինուորագրուի. — Թիւրքիայի միջաւե-
տուրքիւնը Եւրոպական պատերազմին.
— Սեւ ծովին վրայ. — Տարտանիկ մէջ. —
Հօտէտաի միջադէպը. — Թիւրքեյուս-
կան միջադէպ մը. — Եւրոպական պա-
տերազմը. — Օրացոյց. — Մահուոցու-
նէր:

ՅԲԱՆՍԻ ՀԱՅ ԿԱՍԱԽՈՐՆԵՐԸ
ԵՒ ԽՐԱՄԱՏՆԵՐԻՆ ՄԷՋ ԿԵԱՆՔԸ

X..., 30 յունվար 1915

Ռեհեա Հատեր Հեադրբրուին թէ ֆրանսիական բանակի Հայ կամաւորը ինչպէս կանցունեն իրենց օրերը խրամատներուն մէջ: Որպէսզի կարօղանանք մանրամաս տեղեկութիւններ տալ Ամենայնի ընթերցողաց, սկիինք անոնց բացատրել թէ ինչպէս է չիւսումնառել խրամատը և ինչ է գիշերուն ու ցերեկուն զրաշտմը այնտեղի բնակչաց . . . :

Նախ, իրամասները փորժած են բայ դաշտի վրայ և անկէ ելած ձերման հողը զիգրած է թշնամունյն կողմը: 1 1/2-2 մէթր խորութիւն և 2 1/2-3 մէթր լայնութիւն ունին: Ամէն մէկ զինւոր իրեն մասնաւոր banquette ունի որուն ալ կողմը փոքր տուփ մը կայ և կամ տուփի ձեւով փորժած է հողը. պատերազմի ժամանակ իր փամփուշաներուն մէկ մասը այդ տուփին մէջ կը դետեղէ իր զիւրութեանը համար, փոխանակ ամէն անգամ փամփուշտոնցէն հանելու, և իր հրաքանդ մասնաւոր շինուած ծակերու մէջ զետեղելով կսկի կրակ ընել յառաջացող թշնամունյն վրայ: Այդ ծակերը որք կուր կամ քառակուսի են, նման չօգնիւաւոր փոքր պատուհաններուն, կը կոչուին cré-neaux:

Այէկ խրամատը միւսին հետ և կամ
խրամատ մը petit posteի մը և կամ մօ-
տակայ դիւղի մը հետ յարաբերութեան
դնող փաթեթը բնականօրէն, որք ունին 50-
60 սանդիմէթր լայնութիւն և 1,30-1,50
խորութիւն, կը կոչուին boyaux, շինուած
են մեր քաղաքներու փափուկ ձեւերով,
բաշտով և բրիշով...

Խրամատներէն դուրս 40-50 մէթր դէպի թշնամունջ դիմել յառաջացող փոքր խրճիթներ կան շինուած եւ հազարդակցութեան մէջ են մայր խրամատին հետ նրբաւորանքով մը. այս խրճիթները կը կոչուին petit poste: Ամէն 200-250 մէթր հեռութեան վրայ petit posteներ կան ուր կը կենան երկու պահակ ամէն գիշեր. ամէն անդամուն ալ մէկ ժամուան ծառայութիւն ունին եւ հրաման ունին կենցեղութեան անոնց որք կուգան ալէն ձախէն եւ թշնամունջ կողմէն Զանոնք նստի կեցեղութիւնը երեքմէ որոշ հեռաւորութեան մը վրայ, կը հարցնեն յառաջացման քառը (mot de ralliement). Եթէ եկողը այդ քառը չի գիտնայ, պէտք է զայն ետ դարձնել եւ կամ եթէ հակառակ երեք ազգաբարձրութեան ընդդիմառնայ յառաջանալ, պահակը հրաման ունի կրակելու: Այս պարագան իմ եւ պ. փրեմի պահանջութեան ժամանակ պատահած է եւ շնայելով որ սպանուող մեր կողմէն տառնապետ մ'էր, պատասխանատուութենէ զերծ մնացած եմ:

Մինչդեռ երկու պահակ (sentinelle double) այդ խրճիթին մէջ իրենց պարտուկ նստիւնք կը կատարեն, միւսները poste de policeի մէջ իրենց տառապետին հսկողութեան տակ իրենց կարգին կապանք մինչեւ որ իրենց պահնորդութեան ժամանակը գայ, իրարու հետ ցած ձայնով կը խօսին ամէն տեսակ նիւթերու վրայ, բայց ընդհանրապէս ամենախաբարէն վրայ...

Բըթի բսթի մէջ կեցող պահակներուն արգելաւած է խօսիլ, երգել, առկել և ծխել. հոն պէտք է մարդ աչքը չորս բանայ և ականջները լարէ, որովհետեւ այդ պաշտօնը անոր յանձնուած է ուրիշներու ապահովութեանը համար։ Պահակներու ժամանակ քնանալու պատճառով եկած ինքնամոռիքի մը հետեւեալը պատերազմական ատենի ուսման խառն պատժներէ մէկուն կենթարկուի և նորի իսկ, ըստ պարտադրի, մահ է սրտիծր:

Գիշերուան ծառայութեան կը պատկանին նաև շրջան պահակի ծառայութիւնը (patrouille): Ծ-8-10 ղեկուոր, հրացաններ կրելու և սուինները հրացանի փաղին վրայ (baïonnette au canon), տանապետի մը հրամանին տակ, իրամասերէն 350-400 մէթր յտառ կերթան և դաշտին մէջ փոքր վրայ պառկելով, աւելորդ է ըսել խնայողին վրայ և ձիւնն ու անձրևը վրայէդ, այդ կացութեան մէջ 2-3-5 ժամ անդադար կենալով կը դիտեն ինչ կանչներ կը դառնայ թշնամոյն ղիծը: Իթէ թշնամի խումբի մը հանդիպինք, դիւրին է կռահել հետեանքը: Այս տեսակ պահանջողութիւնը կը կոչուի patrouille de reconnaissance: Ուրիշ տեսակ պահանջողութիւն մ'ալ կայ որ աշխատաւորներուն պաշտպանութեանը համար կը կենայ դաշտին մէջ պառկած վտանգի պէտք է գիտնալ

որ գիշեր ցերեկ կաշխատի զինւորք. այս
տեսակ պահուորդութեան կըսուի patrouille
le de couverture:

Ահա այսպես, ըստ հերթապահի ծառայության (sentinelle), ըստ կրկին պահակի ծառայության և կամ չբժուկ պահապանության, կը տե՛ս մութը սկսեկէն մինչև լոյս և ավէն մէկ գինոր 3 1/2-4 ժամ գիշերւան ծառայութիւն ունի, յաջորդ օրը մինչև տառաօտեան ժամը 10 1/2 11 կը քնանանք և յերեկէն յետոյ կը սկսին օրւան աշխատութիւնք որ պիտի բացատրեմ թէ ինչ են այդ աշխատութիւնք:

Խորամտանեղուն մէջ մեր աշխատութիւնք հն նրբաւորներ շինել, փոքր խորհիթներ շինել մեր բնակութեան համար, գործածելով փայտ, քար, հող և յարդ որ մեզ կը ծառայէ իբր անկողին, երբեմն ալ կը պատահի որ գեանաւոր տեղեր պտակենք որք մեզ կը ծառային իբր պատագարան թէև խմորս բլման Ս.յ փոքր խորհիթներ կը կոչուին cangna: Աշխատութիւնք տեղի կուենան ցերեկէն առաջ, ցերեկէն յետոյ և գիշերը, կէս գիշերէն առաջ և կէս գիշերէն յետոյ, թէ՛ ցուրտին և թէ տաքին, թէ՛ անձրևին և թէ ձիւնին: Ա.յ կարգի՛ աշխատութիւնք տեղի կուենանան ամէն օր, քլլտոյ լուր օր թէ տօնական: Այդ աշխատութիւնք կըսուին boulot:

Այս աղիատութիւններէն յետոյ կան
ուրիշ ծառայութիւնք ալ որ կը կոչուին
corvée: Այս ծառայութիւնք են կիրակուր
բերել մեր իրաւամասները մօտակայ գիւղէ
մը վասն զի իրաւամասներուն մէջ գիւնը
թէ ցերեկ արդիւուած է մեծ կրակ վառել,
դէշերը լոյս ցուցնել և ցերեկը մութ, ապա
էն ոչ, այդ ուղղութեամբ մեզ կը ռմբակո-
ծեն: Յետոյ փայտ կրել, ածուխ կրել,
յարդ կրել և այլն: Եւնէ կերակուրի եր-
թանք, այդ ծառայութիւնք կրուի corvée
de soupe. յարդինը corvée de paille:

Այս գովիչները տեղի կունենան օրուան
և գլխաւորաւն ամէն ժամուն երբ հարկ է
լերեմնի հակառակօրուայ այնչափ աշխատու
թեանց, կէս գլխաւորաւն մօտ և կամ կէս
գլխերէն յետոյ ամենքն ալ ընդոտա կար-
թընցենէն, պառաւով allez avec crèneau!
ամէն ոք հապճեպով փամփռակալը և
հրապարակաւ կանէ և իր պատերազմի յատուկ
մասնաւոր տեղը կերթայ գէն ի ձեռին
սպասելով հրամանի: Այս եղելութենէն
կէս ժամ յետոյ կը հասկնանք որ ոչինչ է
եղածը. պարտապէս մեզ վարժեցնելու
համար է պատահական յարձակմանց գէմ
չուտընդիտութիւն պատրաստ գտնելու:

Ահա այս տեղեկութիւնները կուտանք
Արմիիի ընթերցողոյ, տնոյ բացատ-
րելու համար պատերազմական կեանքը:
Բնա պետք չէ կարծել որ ասոնք առ հայ
հասարակութիւն ուղղուած զանգատի մը-
մովններ են, որովհետեւ դանդատելու ունի:

ունենք. բայց հակառակ այս զինուորական
ծանր ծառայութեանը, չափազանց լաւ և ա.
ռասօրէն կը կերակրուինք. ամէն ցերեկ
մեզ կուտան տաք ապուր, մսեղէն և բան.
Հարեղէն կերակուր, զինի, խաչուէ և
շոքուտ կեփեղէ մեր գանձանքներուն մէջ,
մեր թիւքը հապտատի ցոյն ընկերներուն
հետ խօսելով միեւնոյն ժամանակ կայութեան
վրայ, թարգմանելով Ասիական անոնց և
միեւնոյն ժամանակ գոհունակութիւնը ու.
նենալով հայ գործունէութեանց:

Երեք ամիս է ի վեր սահմանադրուին
ենք, մեր գոմբանիկի հայ կամաւորներ.
ընէն ոչ վերաւոր կայ և ոչ ալ մեռած, այլ
երկու հիւանդ միայն որք լաւ վիճակի մէջ
են ներկայիս: Պարեկ կուտանք մեր գոմ.
բաններին մէջ գտնուող Հայ և Յոյն զին.
ւորներուն անունը և մականունը, անոնց
բարեկամներուն և ազգականներուն ծա.
ռայութիւն մը մատուցած ըլլալու համար:
Անոնց ձէններէն, Գարեգին
Մարտիրոսեան, Եփրեմ Եփրեմեան, Կա.
րապետ Փափագեան, Մկրտիչ Գարուսթի.
նեան, Գարուսթի Գրիգորեան, Գարու.
թիւն Պողեան, Սպարթոս, Սերոր Կոն.
թոպեան, Վահան Գամիսեան:

Ահաւասիկ անունը և մականունը թիւք.
քահպատակ յոյն կամաւորաց:

Էմմանուէ Գաալլոս, Գալիթէնի Փանոս.
ֆան, Բաթրօքէս Վասիլէօ Չօլաքօղլու,
Լիւօյօ Սթէֆան, Լալար Տիւրաց:

Միեւնոյն ժամանակ թարգմանը կը հան.
դիտանամ թիւքահպատակ յոյն զինուոր.
ներու յարգալիք բարեկներուն:

Յ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

Յ. Գ. — Պ. Պ. Գ. Մարտիրոսեան և
Գարուսթի Պողեան հիւանդ են. մին
Պուլիի հիւանդանոցն է, միւսը Լիփերնէի:

Նկատելով որ մատուցուած երկու ամ.
սուան խնդիր մ'է այս խնդիրը և մինչև
հիմա ալ մեր ամէն ուղածները ֆրանսա.
կան կառավարութիւնը առատապէս հոգա.
ցած է, եթէ այդ զօրները մինչև այժմ
մեզ չեն զրկուած, նախամեծար կը համա.
րինք որ զրկուին Կովկասի Հայ կամաւոր
զինուորներուն որովհետեւ թէ և այս վայր.
կեանիս հոս ձիւն եկած է և սոսկալի
ցուրտ կընէ, բայց սա յոյսը ունենք որ
սա առաւել 1 1/2 ամսէն դարուն կուգայ
մինչդեռ Հայաստան դեռ 3 ամիս ցուրտ
կընէ. արդ աւելի նպատակաւորմար պիտի
ըլլայ զանոնք Հայաստան զրկել քան թէ
մեզ (1)

Յանուն ֆրանսական բանակի հայ կա.
մաւորաց

Յ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ԿՈՎԿԱՍԻ ՀԱՅ ԿԱՄԱՎՈՐՆԵՐԻՆ
ՀԱՄԱՐ

Պարտկառանքի մայրաքաղաք թէ՛ հ.
րանէն գրած են «Հորիզոն»-ին.

«Թեհրանի հայաթիւնը» Հայ ազա.

(1) Այդ տաք հագուստների հակեր զրկուած
են արդէն ֆրանսական բանակի Հայ կա.
մաւորներին յունվար 13ին Œuvre de la
Colonelle Simonի միջոցով, ինչպէս յայ.
տարարուած է Ասիական 25րդ թուին
մէջ: Ասիէ գատ ուրիշ զրկողներ ալ եղած
են: Բայց այնչափ ահագին թիւ մը կը
կազմեն ծրարներ և հակեր սաղմաճակատը
իրենց ազգականներէ և բարեկամների
զրկողներ, որ խնդիրներն պատճառով մի
թիւ կուտանայ իրենց տեղեր համար: Իսկ
Կովկաս այդպիսի հակեր զրկելը շատ աւե.
րէ մեծ գոհաբերութիւններ կը բաղխուի.
փոստն անգամ թիֆլիզէն մինչև այստեղ
հասկի. 20 օրէն կը հասնի այժմ:

ԽՄԲ.

սագրութեան ներկայ մեծ պայքա.
րում ապրում է համարեա նոյն խան.
դավառութիւնն ու ողորութիւնը,
ինչ որ համատարած է Կովկասում
կամ այլուր:

Կանանց մի խմբի նախաձեռնու.
թեամբ երրորդ շաբաթն է, որ ըն.
տանեկան երեկոյթներ են կազմա.
կերպում նոյն նպատակով, ինչպէս
երեկոյթները, նոյնպէս և հանգանա.
կութիւնը լաւ արդիւնք են տալիս:

Կանանց մի ուրիշ խումբ, «Խնա.
մատար» ընկերութեան կողմից,
յառկապէս տաք հագուստ հաւաքե.
լու համար է շրջում: Սակայն նի.
րատուններն ի նկատի առնելով հա.
գուստիկէն ուղարկելու գաւառու.
թիւնները՝ նպատակաւորմար են
համարում հագուստի փոխարէն դրամ
նւիրարներէ: Այդ պատճառով այդ
խումբն էլ փոքրիկ քանակութեամբ
հագուստի հետ՝ ոչ աննշան մի գու.
մար է հաւաքել:

Կանանց դործող երկու խմբերից
բացի, Հայահեաց ընկերութիւնը
երեկոյթի նախապատրաստութիւն է
տեսնում, մի այլ խումբ էլ ներկա.
յացման. պատանիները նոյնպէս:
Մի խօսքով՝ իւրաքանչիւրը ցանկա.
նում է որեւիցէ մի կերպ աջակցու.
թիւն ցոյց տալ գործին:

ԱՆԴՐԱՆԻԿԸ ԵՔԱՆՇԱՆԻ ԱՐԺԱՆԱՅԱԾ

Ռուսիայի Յարը Հայ կամաւորնե.
րի խմբապետ Անդրանիկին իր քա.
ջութեան համար շնորհեր է Ս. Գէոր.
գի շքանշանը որ Անդրանիկին յանձ.
նուեր է Երևանի սուս զօրքերի հը.
րամանատարին ձեռքով:

ՀԱՅԵՐ ՅԱՆԳԻՍԱ

Լոնտոնէն փետր. 2ին դրած են մեզ.
Կովկասի հայ կամաւոր զօրքերուն
և թիֆլիզի մէջ խոնուած Հայ փա.
խրտականներուն օգնութիւն փու.
թացնելու համար կարելի եղած ջան.
քերը շինարարեցան այստեղ ալ:
Լոնտոնէն 1.000 անգլ. ոսկի գոյա.
ցաւ. ամենամեծ մասը Զուգայեցի
ազգայինք տուին: Զուգայեցի
ալ 3.000 ոսկի եկաւ հեռագրով. հա.
մագումար 4.000 անգլ. ոսկի, որ ան.
միջապէս հեռագրով փոխադրուեցաւ
Ամենայն Հայոց կաթողիկոսի ան.
ւան:

Մանչեսթրի մէջ արդէն 200 ոս.
կի հաւաքուած էր: Մեր այստեղ
ստացած տեղեկութեան նայելով,
ջանքեր կընեն այժմ գոնէ 500 ոս.
կիի հասցունելու այդ գումարը քա.
նի որ լուրեր առնուած են թէ թիֆ.
լիսի մէջ օգնութեան պէտքն աւելի
ծանրացած և ստիպողական դար.
ձած է:

Անդրիա բնակող թիւքահպատակ
Հայերուն դէմ ծագած դժուարու.
թիւնները վերջացած և Հայերն իբր

թշնամի ազգի մը հպատակներ նը.
կատուելէ դադարած են, Հայոց կողմէ
կատարուած պաշտօնական դիմում.
ներուն ինչպէս և Լոնտոնի ուսական
գետպանի բարեխօսութեան շնորհով:

Ռուսիոյ թեամբ կիմանանք որ
Ռուսիոյ վեհ. Յարը Լոնտոնի իր
զեապանին ուղղած հեռագրով մը
շնորհակալութիւն յայտնած է Եւ.
րոպայի Հայոց Առաջնորդին, իր զըր.
կած ուղերձին համար: Նոր Յարին
առթով ալ Գեր. Առաջնորդը շնոր.
հաւորութեան և բարեմայլութեան
հեռագիր մը զրկած էր գետպանին
որ հազորդած էր Յարին. վեհ. Յա.
րը կրկին շնորհակալութիւն և գո.
հունակութիւն հեռագրած է իր գեա.
պանին, որ նոյնը հազորդած է մեր
Առաջնորդին ինչպէս կիմանանք:

Առաջնորդ Գեր. Գէորգ Արքեպ.
իւթիւնեան քանի որ է որ Լոնտոն
կը գտնուի: Յունվար 31ի կիրակի
օր պատարագեց այստեղ և հանդի.
սաւոր բարեմայլութիւններ կատա.
րեց Անգլիոյ, Ռուսիոյ և Ֆրանսայի
այս երեք դաշնակից ազգերու վե.
հագետաց և անոնց միայեալ զօրա.
բանակաց յաջողութեան համար,
ինչպէս և պատերազմի մէջ ինկած
զինուորներուն և Հայ կամաւորնե.
րուն համար պաշտօն և մաղթանք
կատարեց:

ԿՈՎԿԱՍԻ ԱՊԱՍՏԱՆՈՂ ՀԱՅ ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐԻՆ ՀԱՄԱՐ

Ռուսիոյ թեամբ կիմանանք որ
Փարիզի Հայեր գովելի եռանգով մը
հանդանակութիւններ կը կատարեն
իրենց մէջ, կարելի եղածին չափ
ամաքելու համար ներկայ պատերազ.
մին երեսէն Հայերի կրած աղէտնե.
րը թիւքահայաստանէն Կովկաս
ապաստանած Հայերի թշուառ վիճակն
իմանալով, Տիարներ Գէլէկեան խան,
Ռափիկ Մարկոսեան, Սըվաճեան,
Ներսէսեան խաչատուր խան հալին,
նշանակելի գումարներ նուիրել են
անոնց օգնութիւն հասցունելու հա.
մար:

Գահիրէէն Բարեգործական Միու.
թեան նախագահ վեհ. Պօլոս փա.
շա Նուար փութացեր է հեռագրով
1.000 անգլ. ոսկի զրկել Ամենայն
Հայոց կաթողիկոսին, գաղթական.
ներին օգնելու համար, և հեռագրով
հրահանգեր է Միութեան բաղման.
գամ մասնաճիւղերին հանդանակու.
թիւն կատարել նոյն նպատակով:

ՌՈՒՍ ԶՕՐԱՐԱՆԱԿԸ ԹԻՒՐԻՔԱՅԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Պետրոգրադ, 13 փետր.
Կիմացունեն թէ Ճորիսի երկրա.
մասին մէջ ուսու զօրքերը ամենու.
րեք սահմանէն անդին անցած են և
կը գտնուին այժմ օսմանեան հողին
վրայ:

Պատերազմի սկզբէն ի վեր, թիւք.
քական 50.000 զօրք և 527 սպայ
զերի բռնուելով Պիտտիգորսկէն ան.

ցած են Ռուսիայի ներսերը փոխա.
դրուելու համար:

Պետրոգրադ, 15 փետ.
Ճորիսի երկրամասին մէջ Սուլ.
թան Սէլիմ քաղաքը վերադարձու.
համար թիւքերի կատարած նոր
փորձը անյաջող եղած է: Իրենց զօր.
քերի ընտիր մասին պատկանող բաղ.
մաթիւ հազարաւոր մարդեր ընա.
ջինջ եղած են ուսական հրետանի.
ներէն արձակուած կրակին տակ:

ՌՈՒՍԻԱԻ ՆԱՐՆԱԳՈՅՆ ԳԻՐԲԸ ԹԻՒՐԻՔԱՅԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՄԱՐ

Պետրոգրադէն հաղորդած են փետ. 8ին.
Արտաքին գործերի նախարարու.
թիւնը Հայաստանի բարենորոգում.
ներին վերաբերեալ Նորին Պաշտօն.
գրի մը կը հրատարակէ որ թիւք.
քիսի թշուառ Հայերի վիճակը կա.
րելի եղածին չափ բարւոքելու հա.
մար վերջին տարիներին միջոցին
ուսու դիւանագիտութեան կատարած
ջանքերին վերաբերեալ թղթակցու.
թիւնները կը պարունակէ:

Այդ ջանքեր իւրաքանչիւր քայ.
լափոխի վրայ խոշորոտներ ընդ.
խուած են գերման դիւանագիտու.
թեան խոցելով: Ենթադրելով յանձ.
նաժողովին (1913 յուլիս) առեւա.
դրութիւնները առաջին անգամ իւ.
նելով ընդարձակօրէն կը հրատա.
րակուին որոնք երեսն կը հանեն
մանաւանդ Գերմանիայի կատարած
դերը իբրեւ պաշտպան թիւք. և
քիւրտ ջարդարարներին՝ անոնց զոհերն
եզոյ Հայերին դէմ:

Այլ սակայն Գերմանիայի ընդդի.
մութիւնը կարող եղաւ միայն որոշ
չափով մը կաշկանդել թիւքահա.
յաստանի բարենորոգումների գոր.
ծը: Չեւք բերուած արդիւնքը, այս.
ինքն արտաքին հակալուրի (contrôle
étranger) ներմուծումը Հայաստանի
մէջ, կը տեսնուի որ շատ նշանաւոր
բան մը եղած է և 1914 յնվր. 26ի
ծրագիրը որ մեծ վէճերն ու Ռու.
սիայի դեպքանը ստորագրեցին, կըր.
նայ նկատուի իբրեւ հայ ազգի քա.
ղաքական օրէնսդրութեան առաջին
հրովարտակը (charte) և այդ հրո.
վարտակը Ռուսիան իւրեց թիւք.
քիսի և Գերմանիայի ձեռքէն:

ՄԻՆԱՍ ԶԵՐԱԶ

Խորին ցաւով կիմանանք որ իր
պատանեկան հասակէն համբաւաւոր
դարձած գրադէտ և ազգային վա.
ղճի գործիչ Տիար Մինաս Զերազ
իր տկարութեան պատճառով ստիպ.
ւել է դարձեալ բժշկի խորհրդին
համեմատ թողուլ փարիզը և գալ
Նիս անցունել ձմեռը, իր տկարու.
թիւնը յառաջացած լինելով իր
երեքմն ունեցած մտաւորական չա.
րաշար զբաղումներէն, բժիշկը այժմ
իրեն պատուիրէր է նաեւ կարելի

եղածին չափ քիչ կարգաւ և գրել և միանգամայն քիչ խօսիլ: Այնպիսի դիրքազգացում վիճակ մը ունեցած է այժմ որ, ինչպէս ինք կը գրէ իր մէկ վաղեմի բարեկամին ուղղած նամակին մէջ, երբ հայ տառապանքի գոյժ մը կարգաւ, չէ կարող զսպել ինք իրեն և գիշերներ անքուն կանցունէ յուզուելով և մտառանջուելով անոր վրայ:

Ի սրտէ կը մաղթենք շուտով կատարեալ քաջառողջութիւն Տ. Մ. Չերազին որ կարենայ հանգիստ վիճակի մը մէջ շարունակել մատուցած ներքին ծառայութիւններ իր սիրած Ազգին ու Հայրենիքին:

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍԻ ԱՇԽԱՐՀԷՆ

Ուրախութեամբ կիմանանք թէ Էքսերճեան քայրերը, որ իզմիրի, Գահիրէի և Ալեքսանդրիայի մէջ իրենց տուած նուագահանգէսներով մեծ ընդունելութիւն գտած էին, հիմա ալ վէրսայի Conservatoireի մրցման քննութիւններին մասնակցող 25 օրիորդներին մէջէն ընդունւելու յայտարարուած 13ներէն առաջինները հանդիսացած և բարձրագոյն կարգը ընդունուած են: Կը շնորհատրեմք սոյն օրիորդները որ պատուաբեր են ազգիս և փայլուն ապագայ մը կը խոստանան:

ՆՈՒՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԱՐԲԷՆԻՆ

Շնորհակալութեամբ կը հրատարակենք Արմէնիայի նպատակը համար մեզ հասած հետեւեալ նուիրատուութիւնները.

Շիքախէն (Ս. Մ. Նահանգներ) Բովհանէս Ռուսեան 39 ֆրանկ և 30 սնդու: Լոնտոնէն Հայրենասէր Հայ մը 5 ֆր. և Ս. Պ. Յակոբեան 5 ֆր.:

ՌՈՒՍԻԱԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ԴՈՒՄԱՆ

Ռուսիայի Պետական Դումայի նրատաշնորհներ վերսկսու փետր. 9ին կայսերական հրամանագրով: Թէ՛ երեսփոխաններին և թէ՛ ունկնդիրներին մեծ բազմութիւն ներկայ կը գտնուէր: Նախագահը Յարին հրամանագիրը կարգաւ յետոյ ուսած (կեցցե) պուաց ի պատիւ Յարին: Ամբողջ ժողովը նոյնը կրկնեց եւանդալին մի քանի անգամ: Ռուսական ազգային օրհներգը երգուէին յետոյ, նախագահը ժողովի վերաբացման ճառը կարգաւ: Իր ճառի այն կէտեր որոնք կը վերաբերէին Ռուսիայի զինակից տէրութիւններին, երկարատե ծափահարութիւններով ընդունուեցան: Ժողովը յարգանքի եռանդուն ցոյցեր ըրաւ Ֆրանսայի, Անգլիայի, Պէրսիայի և Սերպիայի ղեկավարներին և Մոնթենէգրոյի գեւանագիտական գործակալին որոնք իբրեւ ունկնդիր ներկայ կը գտնուէին:

Էլին դիմանադիտական պաշտօնեայնէրին յատկացուած օթեակներին մէջ:

Արտաքին գործերի նախարար Տ. Սալոմոն Բալասանից այն պատճառները որոնք հարկադրեցին Ռուսիան պատերազմի իրաւունքի պաշտպանութեան համար: Հաստատեց որ աւելն կերպով կատարեալ համաձայնութիւն կայ զինակից տէրութիւններին միջև և սիրալիր յարաբերութիւններ չէզոքներին հետ:

Տ. Սալոմոն Բալասան վար իջած ատեն, ոգևորուած համակրական ցոյց մ'ըրին իրեն համար: Բարդ կուսակցութիւններ կողմէն խօսողները, որոնք իրեն յաջորդեցին բեմին վերայ, կրկնեցին այս միտքը թէ ըստ Ռուսերը պէտք է նպատակն Գերմանիայի կատարելագոյն յաղթելուն և թէ պէտք չէ միւս զինակիցներէն բաժնուած առանձին խաղաղութիւն կնքել Գերմանիայի հետ, ինչ որ ոճիր մը կը լինէր հայրենիքին և մարդկութեան դէմ:

Այդ յայտարարուած մտքերին համաձայն որոշում մը քուէարկեց Դուման միաձայնութեամբ:

— Ելեւսական Յանձնաժողովի նախագահը պատերազմին պատճառով եղած ծախքերին վրայ տեղեկութիւններ տուաւ որմէ կիմացուի թէ օրական 14 միլիոն ռուբլի ծախք կը լինի: Հաստատեց թէ ռուս վաճառականութիւնն ու արհեստագործութիւնը ֆուտուսը չեն կառավարութեան բրած գրամական կարգադրութիւններէն:

— Դումայի նստաշրջանը կայսերական հրամանագրով ընդհատուեցաւ, ամէնէն ուշ մինչև գեկտեմբերի կէսը գումարուելու պայմանով: Դուման բաժնուէրէ տուած մի քանի իգձեր յայտնեց, պատերազմի մէջ մեռածներին որբերին օգնելու և այլնի նրկատմամբ:

ՌՈՒՍԵՐԻ ԴԱՎՐԷԺ ՄՈՒՏԲԸ

Դավրէժէն կը հաղորդեն փետր. 2ին. «Զօրավար Չերնոզուպով Դավրէժ մտաւ: Բազաքի դրան առջև իրեն ուղղուեցին Ստրպատականի ընդհանուր կառավարիչը և հաշարաւոր անձեր: Սֆիրանի և Սավալանի մէջ Ռուսերի փայլուն յաղթանակէն վերջ, ուր թիւրքերը կործնուցին իրենց ամբողջ հրետանին և ունեցան հաղթի չափ սպաննուածներ և բազմաթիւ վիրաւորներ ու երկու հազարի մօտ գերի ինկան Ռուսերի ձեռքը, թիւրք գորավարները փախան Մարազաի ուղղութեամբ: Իրենց ետեւէն գնացին Դավրէժ նոր հասած գերման հիւպատոս Տ. Լիթէն և թիւրք հիւպատոս Բահայ պէյ: Բիւրտերը ամբողջապէս այրած են Դավրէժի ռուս հիւպատոսարանի նոր շէնքը: Ռուս հիւպատոսին Նիւօթաւ:

պատի մէջ ունեցած ամարանոցը, ռուսական դրամատունը և նախկին հիւպատոսարանը: Միացեալ-Նա. հանգներին հիւպատոս Տ. փաստօքի շնորհով, ռուսահպատակներին տունէրը և խանութները շատ քիչ ֆուտուսեցան: Կը հաստատուի որ Սուհ. պուլաքի կառավարիչ սարգարմաբ. ին հրացանի բաժնուած է: Զօրավար Չերնոզուպով այցելեց Հայերի Մայր Եկեղեցին: Գոհարանական արարողութիւն մը մատուցուեցաւ, որին յաջորդեցին մաղթանքներ Յարին և պարսիկ Շահին համար: Զօրավար Չերնոզուպով յետոյ այցելեց միւլաթիմներին (պարսիկ կրօնաւոր պետին որ շրջապատուած էր բոլոր կրօնականներով):

Միւլաթիմը՝ քաղաքին ռուս գինւորներէ գրաւուելու մասին իր հրճուանքը յայտնեց զօրավարին, որ անոր պատասխանեց չեղտելով Ռուսիայի և Պարսկաստանի դարաւոր բարեկամութեան վրայ: Ապա զօրավարը խնդրեց ներկայ գտնուիլ միւլաթիմի արարողութեան որ պիտի մատուցուի ի պատիւ երկու երկիրներին վեհապետներին և երկու ժողովուրդներին բարգաւաճման համար: Զօրավար Չերնոզուպով այցելեց նոյնպէս Ֆրանսական միսիոնարներին ժողովատունը ուր հաւաքուած կը գտնուէին պէլժ և իտալացի գաղութները: Զինւորական իշխանութեան հրամանով ռուս զօրքերը դրամաւ են Գերմանիայի գորգի գործարանը և այս գործարանի մթերա նոցները արգելքի տակ առնուած են: Գերմանական, թիւրքական և աւստրիական հիւպատոսարաններին մէջ հաւաքուած վերագտնուեցան դրէթէ ամբողջապէս այն իրեր ու ռոնք գողցուած էին, թիւրքական գրաւման ժամանակ, ռուսական հիւպատոսարանէն և ռուսահպատակներին տուններէն: Դավրէժի ժողովուրդը ամենալաւ ընդունելութիւն մ'ըրաւ ռուսական զօրքերին: Կարգուկանոն և հանգարտութիւն բացարձակապէս կը տիրեն:

ԵՐԿՈՒ ՄԻԼԻՈՆ ԱՆԳԼԻԱՅԻ ԿԸ ԶԻՆԻՈՐԱԳՐՈՒԻ

«Էքօ տը փարի» օրաթերթի գրածին նայելով, կամաւոր զինւոր գրող Անգլիացիներին թիւը 2 միլիոնը կանցնի: Լաւ իրադեկ անգլիացի անձնաւորութիւն մը այս առթով յայտարարեց է հետեւեալը «Էքօ տը փարի»ին. «Անգլիացիներին այդ սքեւութիւնը սկսած է նոյն իսկ քիչ մը մտառանջութիւն պատճառել անգլիական նախարար: Իսկապէս շատեր կամաւոր կը գրուին և ատենցմէ շատերը պատերազմին համար աշխատող գործարաններին մէջ կը բանին: Կամաւոր գրուելու այդ շարժումը աւելի մեծ ծաւալ ունեցաւ մանաւանդ գերմանական օդաւորներին:

Նաւերին Անգլիայի վրայ ռուսերը նետելէն ի վեր:

Յիշեալ անձնաւորութիւնը կեղրակացունէ. «Բրիտանական նոր զօրաբանակները թերեւ աւելի հասնել լինին ձեզ քան թէ առաջինը վաւրն զի նորերը ձերինն են: Եւ իսկ Մեր սպայակոյտի սպայները լաւ ըմբռնած են Ֆրանսական զօրքի յատկութիւնները — այդ բաւ ռուսական զօրաւոր չէ —, առաքինութիւնները. և Եւրոպայի արեւմտեւ ռազմաճակատին վրայ գտնուող գաշնակից զօրքերն այսուհետեւ նոյնատեսակ պիտի լինին: Մեր զօրաբանագեր այժմ ժողովրդական դատարարներն կը կազմուին որոնք քիչ հոգ կը տանին հեշտակեցութեան (confort), ինչ որ զինւորութիւնը իբրեւ արհեստ ունեցող մեր բանակին մեղադրեցին, այն բանակին որ մինչև այժմ քաջաբար կուռեցաւ և նըշանաւոր հանգիստացաւ իր ծայրույթը մարտականութեամբ և դիպուշնութեան անթիւ գործերով:»

Անշուշտ անակնկալ նոր տեսարան մը պիտի ներկայացունէ ռազմագաշտին վրայ մէկ միլիոն անգլիացի երիտասարդ, պնդակալ մը և լաւ հանգերձաւորուած նոր զօրքերի երեւնալը:

ԹԻՐԻՖԻԱԻ ՄԻՋԱՄՏՈՒԹԻՒՆԸ ԵՐՈՊԱԿԱՆ ՊՍՏԵՐԱԶՄԻՆ

Հետզհետէ ստացուած մանրամասն տեղեկութիւնները կը հաստատեն որ Եգիպտոսի վրայ արշաւել ուղող թիւրքական բանակին թշուոնի, էլ Գանթարաի և այլ կռիւներին մէջ ունեցած կորուստները ի սկզբան ծանուցուածէն շատ և շատ աւելի եղած են: Այնպէս որ Եգիպտոսի վրայ արշաւանքի ծրագիրը յուսահատական անյայտութեան մասնուած է:

Գօթէնհակէն Լոնտոնի «Տէյլը Մէյլ»ին տրուած հեռագիր մը կեւացունէ որ թիւրքական գործերին համար Պէրլինի մէջ կազմուած Յանձնաժողովը որոշեց է թաղող Եգիպտոս արշաւելու ծրագիրը և հետզհետէ Պաղատա, Էրզրում և Կ. Պօլիս զրկել Պաղատաի զօրաբանալը: Միւս կողմէ ալ թիւրք կառավարութիւնը այն աստիճան տգիտութեան մէջ կը ջանայ պահել թիւրք ամբողջ որ Եաֆաի մէջ լուսավառութիւններ և հանգէսներ կատարուելու են տօնելու համար թիւրք զօրքերին յաջողութեամբ Սուէզի ջրանցի անցած և Եգիպտոսի տիրած լինելը:

ՍԵԻ ԾՈՎԻՆ ՎՐԱՅ

«Պրէսաւ» գերմանական թիւրք մարտանաւը փետրվար 6ին Պաթումի առջև երեքեր և այնտեղ նաւաշարներ ընող ռուս գործիւրանաւերին վրայ թնդանթի 20

Հարուած արձակեր է հեռուէն ապարդիւն կերպով: Երբ Պաթուհի բերդէն թնդանթի երկրորդ հարուած մը իրեն դէմ ուղղուեց է, Պրէսլա իսկոյն փախեր անհետացեր է: Ուստի զորքի խմբերը դիմացեր ուրմբակոծեր են թիւրքական խոփա նաւահանգիստը:

Պետրոգրադ, 9 փետրվար

Երէկ առաւօտ ժամը 7ին, երբ մեր նաւատորմը հեռուն կը գտնուէր, Սեբաստոպոլիս և Եւզդաի միջև գտնուող գիտարանները իմացուցին թէ «Պրէսլա» յաճախուր կը մօտենայ: Ժամը 8ին «Պրէսլա» եկաւ թնդանթի մի քանի հարուած արձակեց ու հեռացաւ: Գերմանական ռումբերէն վնասուեցան չորս խաւով և օթեան մը: Ոչ ոք սպաննուեցաւ կամ վիրաւորուեցաւ:

Եւզդաի ուժակոծութեան փոխարինելու համար, մեր յաճախներ զրկուեցան Տրապիզոն ուր ուժակոծեցին նոյն օր կէսօրէն յետոյ ժամը 4ին, թնդանթի բռնեցին ու Տրապիզոնով մարտկոց մը և նաւահանգստին մէջ ընկղմեցին շուգենաւ մը որ ապրանքներով բեռնաւորուած էր: Երոտի մօտ, մեր յաճախներ ընկղմեցին ուսեստեղէններով բեռնաւորուած թնդանթի շուգենաւ մը և թիւրքական ցոկանաւ մը:

Պետրոգրադ, 11 փետր.

Ռուսական նաւատորմիւր ուժակոծեց Տրապիզոնը և երկու կամուրջ քանդեց: Բազմաթիւ կողմը և մէկ կամուրջ ալ Րիդէի նաւահանգստին արևմտեան կողմը, 50էն աւելի թըշնամի նաւեր և նաւակներ ընկղմեց:

Պետրոգրադ, 13 փետր.

Յարը այցելեց Սեբաստոպոլ ուր նաւահանգստին մէջ խորտակուած մարտանաւերը աչքէ անցուց, ինչպէս նաև նաւային երկատարի զօրքերը որոնց քաջաբերական ճառ մը խօսեցաւ:

ՏՍՐՏԱՆԷԼԻ ՄԷՁ

Փետր. 10ին կը հաղորդեն Աթէնքէն թէ Ֆրանսիական չորս զորքի խմբեր ուժակոծեցին Գալաթիոյ թիւրքական ամրոցները Տարապեղի մէջ և այլեւս միջերբերի երկու պահեստանոցներ:

ՀՕՏԷՅՏԱԻ ՄԻՋԱԴԷՊԸ

Հոտէքոտի թիւրքիստական միջադէպը կարգադրուեցաւ վերջապէս: Հօտէքոտի գայմադամը փոխաւեցաւ: Նոր գայմադամը այցելելով իստական հիւպատոսարանը, որի վրայ պարզուած իստական զօրքաւին յարգանք մատուցուեցաւ հանգիստաւորապէս, իստական հիւպատոսէն ներդրութիւն խնդրեց պատահած միջադէպին համար և յանձնեց անդիւստան հիւպատոս Տ. Րիշարտսընը, որ իստական հիւպատոսարանէն կը հեռագրեն փետր. 13ին. «Բ. Դրան խոտուցած գոհացման գործադրութիւնը գոհաւորութիւններէ պատահած լինելով, թիւրքական զեապանատան նաւային կցորդ Տ. Գրիէզիսին, յաճախան գեապան Տ. Գանաս գիմեց մեծ վէճերին և խոսիւ բողբեց այս միջադէպին համար: Միւս վէճերը ցաւայտնեց: Փանաս յայտարարեց թէ եղելութիւնը այնչափ ծանր է որ պէտք է իր կառավարութեան իմացունէ և Աթէնքէն հրահանգի սպասէ:

Սոտարանէն ըսնի առած տարած էին Անգլիական հիւպատոսը Աթէնքէն երթալու համար Հոտէքոտէն մեկնեցաւ «Իմպրէս-օվ-ինտի» անգլիական օժանդակ յաճախաւի «Մարք-օ-Յօլ» իստական յաճախաւի պաշտպանութեան տակ:

ԹԻԻՐԵԻՑՈՒՆԱԿԱՆ

ՄԻՋԱԴԷՊ ՄԸ

Աթէնքէն կը հեռագրեն փետր. 13ին. Կ.պօլսի գաղտնի ստիկանութեան պաշտօնէտ մը Բէլրաի Միւս փողոցին մէջ նախատած լինելով Ֆուռատանի գեապանատան նաւային կցորդ Տ. Գրիէզիսին, յաճախան գեապան Տ. Գանաս գիմեց մեծ վէճերին և խոսիւ բողբեց այս միջադէպին համար: Միւս վէճերը ցաւայտնեց: Փանաս յայտարարեց թէ եղելութիւնը այնչափ ծանր է որ պէտք է իր կառավարութեան իմացունէ և Աթէնքէն հրահանգի սպասէ:

Ֆուռատանի կառավարութիւնը անմիջապէս երբ իմացաւ եղելութիւնը, հեռագրեց Կ.պօլսի իր գեապանին որ ծանուցադրով մը պահանջէ Բ. Դրանէն հետեւեալ գոհացումները. 1. Բէլրաի ստիկանապետը պէտք է պաշտօնապէս այցելութիւն տայ Տ. Գանասին և իր ստորակարգեալ պաշտօնէի մը զրգում միջադէպին համար ներդրութիւն խնդրէ գեապանատան պաշտօնէտ: Ներին ներկայութեամբ: 2. Ֆանայաւոր ստիկանը անմիջապէս պաշտօնանկ լինի և գաղտարանի վճարին յանձնուի իր զօրծած յանցանքի պատիժը կրելու համար: 3. Թիւրք կառավարութիւնը պաշտօնական գեապան մը հրատարակէ յայտարարելու համար թէ Ֆուռատանի ծանուցադրին Կ.պօլսի հասնելէն առաջ գոհացում տրուած է:

Միւս վէճերը արտաքին գործերի նախարարութեան խորհրդականը զրկեց Տ. Գանասին, կրկնելու համար միջադէպին առթով իր յայտնած ցաւը: Բայց Տ. Գանաս պատասխանեց թէ խնդիրը ալ իր ձեռնահասութեանէն ելած է այժմ սրովհետեւ հրահանգ խնդրած է իր կառավարութեան: Երէկ երեկոյ Տ. Գանաս հեռագրած է Աթէնքէն թէ յաճախան ծանուցադրը երեկոյին յանձնած է Դրան: Աթէնքէն թիւրքական գեապանը յայտարարեց Տ. Վէնիզէլոսին որ Դրանը կընդունի Ֆուռատանի պահանջած գոհացումները տար:

— Աթէնքէն կը հեռագրեն փետր. 14ին թէ Տ. Գանաս սպասուեցաւ լինելով Կ.պօլսէն մեկնել, մեծ վէճերը փութացեր է գրաւոր կերպով իմացունել թէ Բ. Դրանը փափաքելով պահպանել երկու տէրութիւններին միջև լուր յարաբերութիւնները, կընդունի փետր. 10ին յաճախան ծանուցադրին մէջ նշանակուած բոլոր պահանջները:

— Աթէնքէն կը հեռագրեն փետր. 15ին. «Բ. Դրան խոտուցած գոհացման գործադրութիւնը գոհաւորութիւններէ պատահած լինելով, Ֆուռատանի գեապան Տ. Գանաս պարտաւորեցաւ երէկ մեկնել Կ.պօլսէն, իրեն գործակաւոր հան թողով գեապանատան առաջին քարտուղարը:

ԵՐԻՈՊՈԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

Գերմանիայի ծովային նախարարութիւնը ծանուցադրով մը իմացուց չեղար տէրութիւններին թէ իր ընդծովեայ թօրփրանաւոր անգլիական ջրերին մէջ շրջելով պիտի վնասուին և ընկղմեն անգլիական վաճառականական նաւերը: և որովհետեւ այդ նաւեր յաճախ շէջուր երկիրների գրօշներ կը պարզեն խաբելու համար, ուստի Գերմանիայի ծովային նախարարութիւնը կը զգուշացունէ չեղար երկիրները որ իրենց նաւեր չորկին անգլիական ջրերը, վտանգի չենթարկուելու համար: Չեղար երկիրների տէրութիւնները, որոնց մէջ և իտալիա ու Ամերիկայի Միացեալ-Նահանգները, բողբեցին այդ ծանուցադրի դէմ, առարկելով թէ պատերազմող տէրութիւնները միջադէպին օրէնքներին համեմատ պէտք է քննեն նախ թէ իրենց պատահած շոգենաւը ինչ ազդի կը պատկանի և ինչ առտակ բեռներ ունի, և երբ ստուգեն թէ թնդամի չպատկանի, այդ ժամանակ պէտք է ազատ թողուն և ոչ թէ անխարարար աթէնքէն վրայ յարձակին ու ընկղմեն:

— Անգլիական ՅՎ օգանաւոր փետր. 12ին յարձակուած մը գործեցին գերմանական ընդծովեայների կեղծոնաւորներն եղող Պրիւսի, Չէկարիւի, Պրանքէնպէրի և Օսթանտի երկրամասերին վրայ ուր մեծ վնասներ պատճառեցին: Օղաչունները յաջողեցան ողջ և առողջ վերադառնալ Անգլիա, թէ և Գերմանացիներն անոնց դէմ ուժգին թնդանթաձգութիւններ ըրած էին: Այդ յաջողութիւնը մեծ ուրախութիւն պատճառեց անգլիացի ժողովրդին:

— Կռիւները կը շարունակուին երկու կողմէն մերթ յառաջ խառնուելով և մերթ նահանջներով: Բայց հաշուին վերջ կը տեսնուի որ գաշակից տէրութիւնները միշտ յառաջացած են, թէ և փոքր աւփօք: Կարծիք կայ թէ գաշակից տէրութիւնները կը պատրաստուին առաջիկայ գարունին ուժգին յարձակում մը գործելու: Գերմանիայի և Աւստրիայի վրայ միանգամայն աւելն կէտերէ:

ՕՐՈՅՈՅՑ

Ֆրանսաւորական Հայերին Թիւրքիայի հետ յարաբերութիւնները խզուած լինելուն պատճառով այս տարի չաւտիք միացած են առանց Օրացոյցի:

և մեզ կը դիմեն Օրացոյց քննելու համար: Որովհետեւ մենք վաճառքու Օրացոյց չունինք, այդպիսիներին գէթ մատամբ գոհացում տուած չենք: Համար՝ Ամէնիայի այս և յաջորդ մի քանի թիւերին մէջ կամ վտիկներ ներկայ 1915 թուականի Օրացոյցը, փետրվար 1/14էն սկսելով և կիսամեակների կամամեակների բաժնեկրով:

ՓԵՏՐՎԱՐ

Հինճոմար	Նորճոմար
1 + Կիր. Բուն բարեկենդան: 14	
Եւ Լանց.	
2 Բշ. Առաջին օր Միւս Պահօց	15
3 Գշ. Բ. օր	» 16
4 Դշ. Գ. օր	» 17
5 Եշ. Դ. օր	» 18
Լտ. Օր միտրոց:	
6 Աւր. Ե. օր	» 19
Տճ. Ճէմիլի Էվլիլ պէ:	
հալա (Օր իջանկոյ ջերմութեան արեւոյ յօդա)	
7 Եր. Զ. օր մեծ պահօց: Ս.	20
Թեոքորոսի գործարին	
8 + Կիր. Բ. Քառասնորդին պահօց.	21
9 Բշ. Բ. օր Միւս պահօց	22
10 Գշ. Թ. օր	» 23
11 Դշ. Ժ. օր	» 24
12 Եշ. Ժ. օր	» 25
13 Աւր. Ժ. օր	» 26
Տճ. Ճէմ Էի սահի պէ ապ:	
(Օր իջանկոյ ջերմութեան արեւոյ ի ջուր)	
14 + Եր. Ժ. օր մեծ պահօց	27
Տեսունընդամալ:	
15 + Կիր. Դ. Քառասնորդին պահօց.	28
Ա. առակի:	

ՆՍԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐ

Մ. ՓՈՐՓՈՒՆԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

	Փր. սնդմ.
Ս. Հայ ղիգագնաւի մը	
Բ. — Է. (Սպասած)	40
Բ. Թիւրքիայի Հայերի և Իրեկոյ դրօշակներ (Գրեց Մ. Աւետիսեան)	50
Թ. «Արմենիա» յուշագար (Ա. տարի)	1,40
Ժ. Վրէժ	20
Ժ.Ա. Թամաս Բագարիս	20
Ժ.Բ. Նիւրիներ Մ. Փորթուգալիս ի գրած ուսումնաւորներին	15
Ժ.Գ. Մի պոլիար հայտնաւոր (Պոլիարիսի Յեղափոխութեան ծաղկանապատ մութիւնը)	1,40
Ժ.Դ. Մի գաղթիք	20

Մարտի 15ին գործը զրկելու փոստի ծախքը կը վճարուի հրատարակողին:

Մ. Վարձագրութեան, ՅՈՒՆԻԿԷՅ ԶԵՅ. ԹՈՒՆԻ պատկերադարձ (լաթմակով) 5 ֆրանք: (Մարտի 15ին գործը 6 օրու պարհածախարով 5 ֆր և 60 սնդմ): Բաղնարան. Կիպրոս կղզի (Ա. Աշխարհագրական և պատմական տեսակ թիւն. Բ. Հայ գաղթականութիւն): 1 ֆր. 25 (1. 35):

ՏՆՕՒՆ. — ՄԱՐՏԻ 15

ՓՈՐՓՈՒՆԱԿԱՆ ՄԱՐՏԻ 15

Հայերի Տպարատ. Մ. Փորթուգալեանք Le Gérant: François CARRIERE. Marseille. — Imprimerie du Midi